

Akwụkwọ Daniel—Nọmba Otu Nari na Iri Asaa na Anọ

Nghọta Amụma na Mkpughe Di Nso: Ighọta Ọhụ Daniel na Mmetụta Ya N'Ụbọchị Ikpeazụ

Jeff Pippenger
2024-04-04

Ka anyị na-ekwu maka agha nnọchi anya nke atọ, nke a na-anọchi anya ya n'amaokwu iri na ato ruo iri na ise, anyị ga-echeta ihe ndị butere n'amaokwu ndị a. N'isi nke iri, Daniel natara ọhụ ikpeazụ ya, ma n'ime ime nke a, e mere ka a mata ya dika onye na-aghọta ma ọhụ amụma nke ime ma nke mpụga. Okwu Hibru ahụ bụ “dabar,” nke pụtara “okwu,” ka a sughariri dika “ihe.” N'isi nke itoolu, mgbe Gabriel bįara ime ka Daniel ghọta ọhụ ụbọchị puku abụọ na nari atọ ahụ, okwu Hibru ahụ bụ “dabar” ka a sughariri dika “okwu ahụ.”

Ee, mgbe m ka nọ na-ekpe ekpere, ọbuna nwoke ahụ, Gabriel, onye m hụrụ n'ọhụ ahụ ná mmalite, ebe e mere ka o fee ọsọ ọsọ, meturụ m aka n'oge àjà anyasị. O wee mee ka m mata, gwaakwa m okwu, si, O Daniel, apụtawo m ugbo a inye gi nka na nghọta. Ná mmalite nke ariri gi ka iwu ahụ puru, abiakwutekwakwara m igosi gi ya; n'ih na a huru gi n'anya nke ukwu: ya mere ghọta okwu ahụ, tlee kwa ọhụ ahụ. Daniel 9:21–23.

Mgbe Gabriel gwara Daniel ka o “ghọta okwu ahụ, wee tlee ọhụ ahụ,” e sughariri okwu Hibru ahụ bụ “biyn” dika ma “ghọta” ma kwa “tlee.” Okwu ahụ pụtara ikewapu n'uche. Gabriel gwara Daniel ka o mee nkewa n'uche n'etiti “dabar” nke a sughariri dika “okwu ahụ” na “mareh,” nke a sughariri dika “ọhụ.” Ka o wee ghọta nkowa ahụ Gabriel na-enye Daniel banyere amụma nke afọ puku abụọ na nari atọ, Daniel ga-amata ọdiche di n'etiti ọhụ amụma ahụ e gosiputara dika “okwu ahụ” na ọhụ amụma “mareh.” “Okwu ahụ,” nke bụ “dabar,” nke pụtara okwu, na-anọchi anya ahiri mpụga nke amụma, ebe ọhụ “mareh” na-anọchi anya ahiri ime nke amụma.

N'isi nke iri nke Daniel, eziokwu mbu a na-ekpughere onye na-amu amuma bu na Daniel na-anochi anya ndi Chineke n'ubochi ikpeazu bu ndi na-aghota ma ahiri ime ma ahiri mpuga nke amuma.

N'afọ nke atọ nke Sairos eze Peasia, e kpughere Daniel ihe, onye a na-akpo aha ya Belteshazza; ihe ahụ bukwa eziokwu, ma oge e kpebiri di ogologo: o wee ghota ihe ahụ, wee nwee nghota nke ọhụ ahụ. Daniel 10:1.

“Ihe” ahụ, bụ okwu Hibru “dabar,” ma “ọhụ” ahụ bụ ọhụ “mareh.” Di ka onye-amuma, Daniel na-anochite anya ndi Chineke nke ubochi ikpeazu, ndi mmezu ha zuru oke bu otu nari puku na puku iri anọ na anọ ahụ. Afọ nke atọ nke Sairos na-etinye Daniel n'ahiri mgbanwe ahụ nke malitere n'oge ogwugwu n'afọ 1989. N'ime “ubochi ndi ahụ,” nke na-anochite anya akuko ihe mere eme site n'afọ 1989 ruo iwu Uka Sode nke na-abia n'oge na-adighi anya na United States, Daniel no na-eru uju izu atọ. N'ahiri mgbanwe nke otu nari puku na puku iri anọ na anọ ahụ, oge

iru uju ahụ na-akara ụbọchị atọ na okara ahụ ebe ndị àmà abụọ nke Mkpughe isi nke iri na otu nwurụ anwụ n'okporo ámá. Okporo ámá nke nnukwu obodo ahụ nke Sodom na Ijipt, ebe a kpogidekwara Onyenwe anyị n'obe, bụkwa ndagwurugwu Ezikiel nke okpukpụ akorọ nwurụ anwụ.

N'isi nke iri, a gbanwere Daniel ka o yie onyinyo nke Kraịst, a metụkwara ya aka ugboro atọ tupu Gabriel akowaputa ohuu ahụ Daniel huru. Ohuu ahụ mutara nkewa nke ụdị abụọ nke ndị na-efe ofufe. Ozioma ebighi ebi na-amuputa mgbe niile ụdị abụọ nke ndị na-efe ofufe. Daniel nochiri anya ụdị ndị na-efe ofufe ahụ e ji otu narị puku na puku iri anọ na anọ kowaa, n'iche iche megide ụdị ahụ nke sitere n'egwu gbapụ n'ihu ohuu ahụ.

Tupu e ruo isi nke iri, Gabriel biakwutere Daniel ugboro atọ iji kowaa ohuu. O kowara ohuu ndi di n'isi nke asaa na nke asato, ndi gosiputara alaeze ndi amuma Akwukwo Nso n'ime ngosiputa ndoro ndoro ochichi ha (isi nke asaa), nakwa ngosiputa okpukpe ha (isi nke asato). Mgbe ahụ, n'isi nke itoolu, Gabriel kowara amuma afo puku abuo na narị atọ ahụ. Gabriel bjarutere n'isi nke iri iji mezue nkowa ahụ e hapuru na-ezughị ezu n'isi nke itoolu, ma nye Daniel nkowa nke ohuu ahụ nke muru ụdị abụọ nke ndị na-efe ofufe. Gabriel buru ụzọ nye Daniel nchikota izugbe nke ohuu ahụ n'amaokwu nke iri na anọ.

Ugbu a ka m bjara ime ka i ghota ihe ga-adakwasị ndi nke gi n'ubochi ikpeazu: n'ih na ohuu ahụ ka dikwa maka otutu ubochi. Daniel 10:14.

Ohu nke Kraist ahụ, nke muru ụdị abụọ nke ndị na-efe ofufe, na-anochi anya ihe ga-adakwasị ndi Chineke n'ubochi ikpeazu. Nkowa nke isi nke asaa na nke asato bu nkowa nke akuko ihe mere eme e gosiri site n'ibilite na ida nke alaeze ndi amuma Akwukwo Nso, dika e ji anu ohia na-eri anu na anu nke ebe nsọ sere ha, n'otu n'otu. Nkowa nke isi nke itoolu bu nkewa zuru ezu nke oge amuma di iche iche a nochiri anya n'ime amuma nke puku ubochi na narị atọ abuo. N'uzo ufodu, ohu nke Kraist e nyere ebube n'isi nke iri na-anochi anya ihe ga-adakwasị ndi Chineke n'ubochi ikpeazu. Tupu Gabriel amalite ikowa n'uzo zuru ezu usoro akuko ihe mere eme ahụ, nke bu nkowa nke ohu nke Kraist e nyere ebube, o na-echetara Daniel na o gwalarị ya ihe nkowa ahụ na-anochi anya ya.

Mgbe ahụ, o sirị, I ma ihe mere m ji biakwute gi? Ma ugbu a, aga m alaghachi iluso onye-isi Peshia ogu; ma mgbe m ga-apu, lee, onye-isi Gris ga-abia. Daniel 10:20.

Gebriel na-echetara Daniel na o gwara Daniel n'amaokwu nke iri na anọ na o bjara ime ka Daniel ghota ihe ga-adakwasị ndi nke Chineke n'ubochi ikpeazu, ma o turu anya na Daniel ga-etinye ngosiputa na-esonu nke akuko ihe mere eme amuma n'ime onodu ahụ. Daniel no na-achọ nghota kpomkwem site n'ubochi mbu o malitere iru uju.

O we si m, Atula egwu, Daniel: n'ih na site n'ubochi mbu i tinyere obi gi ighota, na iweda onwe gi ala n'ihu Chineke gi, a nuru okwu gi, ma abiaworom n'ih okwu gi. Ma onye-isi nke alaeze Peasia guzogidere m ubochi iri abuo na otu: ma, lee, Maikel, otu n'ime ndi-isi ukwu ahụ, bjara inyere m aka; ma anogidere m n'ebe ahụ n'etiti ndi eze Peasia. Daniel 10:12, 13.

Mgbe izu atọ Daniel noro n'iru ujú, o huru ohuu nke Kraist, nke n'amuma kwekorọ n'ohuu nke Kraist Jon no na Patmos huru.

“O dighi onye di nta karija Okpara Chineke putara nye Daniel. Nkwa a yiri nke Jon nyere mgbe e kpughere Kraist nye ya n’agwaetiti Patmos. Onyenwe anyi ugbo a ji onye ozi ozo nke eluigwe bia ikuziri Daniel ihe ga-eme n’ubochi ikpeazu. E nyere Daniel ihe omuma a, ma deko ya site n’ike mmuo nsọ n’ihi anyi, ndi ogwugwu nke uwa biakwasiri.”

“Eziokwu ukwu ndi Onye Nzoputa nke uwa kpughere bu maka ndi na-achọ eziokwu di ka a ga-asị na ha na-achọ akụ zoro ezo. Daniel bu nwoke meworo agadi. Ndu ya agafewo n’etiti imasi di iche iche nke uloikpe ndi mba ozo na-ekpere arusi, uche ya juputakwara n’ihe gbasara ochichi alaeze ukwu; ma o si n’ihe ndi a niile wepu onwe ya iji weda mkpuru obi ya n’ihu Chineke, ma chọ imata nzube nke Onye Kasi Elu. Ma n’izaghachi ariri ya nile, e sitere n’uloikpe nke eluigwe nyefee ihè maka ndi ga-adi ndu n’ubochi ikpeazu. Ya mere, olee otu o kwesiri idi njo n’obi anyi icho Chineke, ka O mepee nghota anyi ighota eziokwu ndi e si n’Eluigwe wetara anyi.

“Ma o bu naani mu onwe m, Daniel, ka huru ohu ahụ; n’ihi na ndi ikom ahụ so m ahughi ohu ahụ; kama oke ima jijiji dakwasiri ha, nke mere na ha gbara oso gaa zoo onwe ha.... Ike obula adighikwa n’ime m; n’ihi na mma m gbanwere n’ime m ghọ ire ure, enweghikwa m ike obula foduru.’ Nke a ga-abu ahumahu nke onye obula e doo nsọ n’ezie. Ka echiche ha banyere idi ukwu, ebube, na izu-okè nke Kraist na-akawanye doo anya, ka ha ga-ahukwa nke oma karija adighi ike na ezughi okè nke onwe ha. Ha agaghi enwe ochicho isi na ha enweghi mmehie; ihe ahụ nke putara n’ime onwe ha dika ihe ziri ezi ma maa mma ga-aputa, ma e jiri ya tunyere idi ocha na ebube nke Kraist, dika ihe na-ekwesighi ekwesị naani ya na nke na-emebi emebi. O bu mgbe e kewapuru mmadu n’ebe Chineke no, mgbe echiche ha banyere Kraist na-edoghi anya nke ukwu, ka ha na-ekwu, ‘Enweghi m mmehie; e doola m nsọ.’”

“Mgbe ahụ, Gabriel putara n’ihu onye-amuma ahụ, wee gwa ya otu a: ‘O Daniel, nwoke a huru n’anya nke ukwu, ghota okwu ndi m na-agwa gi, guzokwa oto; n’ihi na o bu gi ka e zigara m ugbo a. Mgbe o kwuoro m okwu a, akwuru m oto n’ima jijiji. Mgbe ahụ, o siri m, Atula egwu, Daniel; n’ihi na site n’ubochi mbu i tinyere obi gi n’ighota ihe, na n’ido onwe gi aka na ntị n’ihu Chineke gi, a nuru okwu gi, abiakwokwa m n’ihi okwu gi.’”

“Ugwu di ukwu a goziri Daniel site n’aka Ebube nke Eluigwe! O na-akasi ohu Ya na-ama jijiji obi, ma na-emesi ya obi ike na e nuru ekpere ya n’Eluigwe, nakwa na n’iza ariri ahụ siri ike, e zigara mmuo ozi ahụ, Gabriel, ka o metuta obi eze Peasia. Eze ahụ juru inakwere mmetuta nke Mmuo nke Chineke n’ime izu ato ahụ nile Daniel no na-ebu onu ma na-ekpe ekpere, ma e zigara Onyeisi nke Eluigwe, ya bu, Maikel, onyeisi ndi mmuo ozi, ka o tugharia obi eze ahụ isi ike ka o mee ihe doro anya iji zaa ekpere Daniel.”

“Mgbe o kwesiri m okwu ndi di otu a, edobere m ihu m n’ala, aghokwara m onye dara ogbi. Ma, lee, otu onye nke yiri oiyi umu mmadu meturu egbugbere onu m aka.... O wee si, O mmadu a huru n’anya nke ukwu, atula egwu: udo diri gi; sie ike, ee, sie ike. Ma mgbe o kwesiri m okwu, e mere ka m sie ike, m wee si, Ka onyenwe m kwuo; n’ihi na i meela ka m sie ike.’ Ebube di nsọ nke e kpughere Daniel di ukwu nke na o pughi inagide ile ya anya. Mgbe ahụ, onye ozi nke Eluigwe kpuchiri ihè nke onuno ya, wee gosi onye amuma ahụ onwe ya dika ‘otu onye nke yiri oiyi umu mmadu.’ Site n’ike ya di nsọ o mere ka nwoke a nke ezi omume na nke okwukwe sie ike, ka o nu ozi e si n’aka Chineke zigaara ya.

“Daniel bụ ohu e ji obi ya niile fee Onye Kachasi Elu. Ndu ya ogologo juputara n’omume oma na nke di elu nke ijere Nna-ukwu ya ozi. Idi ocha nke agwa ya, na ikwesi ntukwasi obi ya nke na-adighi ama jijiji, bu naani idi umeala n’obi ya na mwute obi ya n’ihu Chineke ha nhata. Anyi na-ekwughachi, Ndu Daniel bu ihe atu sitere n’ike mmuo nsọ nke ido nsọ n’eziokwu.”
Review and Herald, February 8, 1881.

Ahumahu Daniel n’isi nke iri na-anochite anya ndi Chineke n’ubochi ikpeazu, ndi, di ka Daniel na Jon, na-aghota Mkpughe nke Jizos Kraist. Isi ihe na-enyere aka itinye Daniel n’ime akuko amuma ebe ahumahu ya di, dabeere n’eziokwu ahụ na o no n’iru uju, nakwa na e zigara Michael n’ogwugwu ubochi iri abuo na otu ahụ. N’amaokwu mbu, Daniel dere na o nwere nghota banyere ma ohu ime ma ohu mputa nke amuma. Tupu ubochi iri abuo na otu ahụ, Daniel nwere nghota na-ezughị ezụ banyere ohu abuo ahụ, ma site n’ikowa Gabriel, Daniel jidere “ihe ahụ” na “ohu ahụ” nke oma dika mkpughe di iche iche.

“Ka oge na-abiarukwu nso ka njedebe nke afo iri asaa nke ndota n’agha ahụ ruo, uche Daniel kpaliri ya nke ukwu banyere amuma ndi Jeremaia. O huru na oge ahụ adila nso mgbe Chineke ga-enye ndi Ya a horo ule oro; ya mere, site n’ibu onu, n’iweda onwe ya n’ala, na n’ekpere, o roro Chineke nke Eluigwe ariro n’ihi Izrel, n’okwu ndi a: ‘O Onyenwe anyi, Chineke di ukwu ma di egwu, onye na-edebe ogbugba ndu na ebere n’ebe ndi huru ya n’anya no, na n’ebe ndi na-edebe iwu ya no’; anyi emehiewo, anyi emekwala ajo omume, anyi mekwara ihe oro, anyi enuputakwala isi, obuna site n’ihapu ukpuru gi na ikpe gi; anyi anughikwa ndi ohu gi, bu ndi amuma, nti, ndi kwuru n’aha gi nye ndi eze anyi, ndi isi anyi, na ndi nna anyi, nakwa nye ndi mmadu niile nke ala ahụ.”

“Lezieni okwu ndi a anya. Daniel anaghi ekwuputa iguzosi ike n’ezi ihe nke onwe ya n’ihu Onyenwe anyi. Kama ikwu na ya di ocha ma di nsọ, o na-ejikota onwe ya na ndi mmehie n’ezie nke Izrel. Amamihe ahụ Chineke nyere ya kari amamihe ndi amamihe nke uwa nke ukwu, dika ihè anyanwu na-enwu n’eluigwe n’etiti ehie si na-egbuke kari kpakpando kasi nta na-esighi ike. Ma tuleekwanu ekpere si n’onu nwoke a nke Eluigwe kwadoro nke ukwu puta. Site n’idi umeala n’obi miri emi, site n’anya mmiri, na site n’idoka obi, o na-aroro ariro maka onwe ya na maka ndi ya. O na-emeghe mkpuru obi ya n’ihu Chineke, na-ekwuputa ajo omume nke onwe ya, ma na-ekweta idi ukwu na ebube nke Onyenwe anyi.”

“Lee obi ike na okpukperechi siri ike na-akowa ariro ya! O na-abiarukwu Chineke nso ma na-abiarukwu ya nso. A na-agbatu aka nke okwukwe elu iji jide nkwa ndi ahụ na-adighi ada ada nke Onye Kasị Elu. Mkpuru obi ya na-alu ogo n’ihe mgbu di ukwu. O nwekwara ihe ama na a nwo ekpere ya. O na-eche na mmeri bu nke ya. O buru na anyi dika otu ndi mmadu ga-ekpe ekpere dika Daniel kpeere, ma lusie ogo dika ya lusiri, na-eweda mkpuru obi anyi ala n’ihu Chineke, anyi ga-ahụ aziza doro nye ariro anyi dika e nyere Daniel. Nuru otu o si agbaso okwu ya n’uloike nke Eluigwe:”

“O Chineke m, tee nti gi, nu kwa; saghee anya gi, hu kwa mbibi anyi na obodo a na-akpo aha gi; n’ihi na o bughu n’ihi ezi omume anyi ka anyi ji eweta ariro anyi n’ihu gi, kama n’ihi ebere gi di ukwu. O Onyenwe anyi, nu; O Onyenwe anyi, gbaghara; O Onyenwe anyi, gee nti ma mezu; egbula oge, n’ihi onwe gi, O Chineke m; n’ihi na obodo gi na ndi gi ka a na-akpo aha gi. Ma mgbe m ka no na-ekwu okwu, na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie m na mmehie nke

ndị m, ... ọbuna nwoke ahụ, Gabriel, onye m hụrụ n'ọhụ ahụ ná mbido, ebe e mere ka ọ fee ọsọ ọsọ, meturụ m aka n'ihe dị ka oge àjà anyasi.”

“Ka ekpere Daniel na-arị elu, mmụọ ozi ahụ, Gabriel, si n'ụlọikpe nke eluigwe gbadata ngwa ngwa, ịjị gwa ya na a nūwo arịrịo ya ma zaa ya. E nyere mmụọ ozi a dị ike iwu ka o nye ya amamihe na nghota,—imeghe n'ihu ya ihe omimi nke ọgbọ ndị ga-abia. N'otu a, ka Daniel ji obi ya niile na-achọ ịma ma ghota eziokwu ahụ, a kpobatarara ya n'ime mmekọrịta ya na onye ozi e si n'Eluigwe zipu.”

“Nwoke nke Chineke nọ n'ekpe ekpere, ọ bughị maka mgbago elu nke mmetuta obi uto, kama maka omuma nke uche Chineke. Ọ chokwara omuma a, ọ bughị naanị n'ihị onwe ya, kama n'ihị ndị ya. Nnukwu ibu dị n'obi ya bụ maka Izrel, ndị na-edebeghị iwu Chineke n'uzo kasị sie ike n'ezie. Ọ kwetara na nsogbu ha niile abiakwasịla ha n'ihị mmehie ha megidere iwu nso ahụ. Ọ na-asị, ‘Anyị emehiewo, anyị emewo ihe ọjọọ.... N'ihị mmehie anyị na n'ihị ajoy omume nna nna anyị ha, Jerusalem na ndị gị aghowo ihe ịta uta nye ndị niile gbara anyị gburugburu.’ Ha efuola agwa ha puru iche, nke dị nso, dika ndị Chineke hoptara. ‘Ya mere ugbo a, Chineke anyị, nụ ekpere nke ohu gị, na arịrịo ya nile, meekwa ka ihu gị nwuo n'elu ebe nso gị nke togboro n'efu.’ Obi Daniel tughariri n'oké agụu ike n'ebe ebe nso Chineke ahụ togboro n'efu nọ. Ọ maara na a puru iweghachi oganihu ya naanị mgbe Izrel ga-echeghari na mmehie ha megidere iwu Chineke, ma buru ndị dị umeala n'obi, ndị kwesiri ntukwasị obi, na ndị na-erube isi.”

“N'iza arịrịo ya, Daniel natara ọ bughị naanị ihè na eziokwu ndị ya na ndị nke ya kacha dị ha mkpa, kama ọ natakwarara ọhụhụ banyere nnukwu ihe omume nke odinihu, ọbuna ruo n'ọbibia nke Onye Mgbaputa nke uwa. Ndị na-azoro na e doro ha nso, ebe ha enweghị agụu ichoghari Akwukwo Nso, ma ọ bụ ịgba mgba na Chineke n'ekpere ka ha nwee nghota doro anya kari banyere eziokwu nke Bible, amaghị ihe ido nso n'eziokwu bụ.”

“Ndị niile ji obi ha kwere okwu Chineke ga-agusi agụu ike ma nwee akpiri ikpo nkụ maka imata uche Ya. Chineke bụ onye dere eziokwu. Ọ na-eme ka nghota e mere ka ọ gbaa ọchichiri nweta ihè, ma na-enye uche mmadu ike ijide ma ghota eziokwu ndị ahụ Ọ kpughewo.

“Daniel gwara Chineke okwu. E meghere eluigwe n'ihu ya. Ma nsopuru di elu e nyere ya bu nsonaazu nke iweda onwe ya ala na nchosi ike n'ezi obi. Ọ chereghị, dika otutu ndi nọ n'oge a si eche, na ọ dighi ihe ọ putara ihe anyi kwere, ma ọ buru naanị na anyi bu ndi eziokwu, ma hu jisos n'anya. Ezi ihunanya nye Jisos ga-eduga n'iju ajuju nke kacha nso na nke siri ike gbasara ihe bu eziokwu. Kraist kpeere ekpere ka e doo ndi na-eso uzo ya nso site n'eziokwu. Onye ọ bula nke di oke umengwu ime nchocha nke juputara n' nchegbu na n'ekpere maka eziokwu, a ga-ahapu ya ka ọ nata njehie ndi ga-abu mbibi nke mkpuru obi ya.”

“N'oge nleta Gabriel, amuma Daniel enweghị ike inata nkuzi ozo; ma afọ ole na ole ka e mesiri, n'icho imata kariya banyere isiokwu ndi a na-akowabeghi nke oma, o weghachiri onwe ya ozo n'icho ihè na amamihe sitere n'aka Chineke. ‘N'ubochi ndi ahụ, mu onwe m, Daniel, nọ n'iru uju izu ato zuru ezu. Erighi m achicha na-atọ uto, anu adighikwa aba n'onu m, mmanya adighikwa aba n'onu m, emeghikwa m onwe m mmanu ọ bula ma oli.... Mgbe ahụ, m weliri anya m elu, lee, hu otu nwoke yi uwe ocha linin, e were olaedo oma nke Uphaz kee ukwu ya.

Ahụ ya dịkwa ka beryl, ihu ya dịkwa ka ọdịdị nke àmụmà, anya ya dịkwa ka oriọna ọkụ, ogwe aka ya na ụkwụ ya dịkwa ka ọla kọpa a hichapụrụ nke ọma n'ụcha, olu okwu ya dịkwa ka olu nke ịgwè mmadụ buru ibu.”

“O bughị onye ọ bụla ọzọ kama Ọkpara Chineke pụtara ihè nye Daniel. Nkọwa a yiri nke Jón nyere mgbe e kpughere Kraịst nye ya n'elu Agwaetiti Patmos. Onyenwe anyị ugbu a ji onye ozi ọzọ nke eluigwe bịa ikuziri Daniel ihe ga-eme n'ụbọchị ikpeazu. E nyere Daniel ihe omụma a, e jikwa mkpali nsọ dekoọ ya n'ihì anyị ndị ngwụcha ụwa dakwasiri.” Review and Herald, February 8, 1881.

Nkọwa ahụ Gabriel, “onye ozi e nyere ọrụ sitere n'eluigwe,” na-ewetara Daniel bụ mmezu nke nkọwa ọ malitere inye Daniel n'isi nke itoolu. Usoro nke “ahiri n'elu ahiri,” choro ka anyị kwekoro nkọwa na onodu ndi metutara ha nke isi nke itoolu na nke iri onu, ka anyi wee kewaa ihe atu amuma ahụ n'uzo ziri ezi. O bu n'ime nkowa a ka ohuu nke osimiri Ulai na Hiddekel na-ezukoata.

Daniel esitewo n'akwukwo Jeremaya na Mosis na mgbaputa nke ndi Chineke di nso. N'ime ime nke a, Daniel na-anochi anya ndi Chineke nke ubochi ikpeazu ndi na-aghota na mgbaputa ikpeazu nke ndi Chineke di nso. Ndi ahụ nke ubochi ikpeazu ga-amata na a chusasiwo ha n'uzo ime mmuo, di ka Daniel, onye a chusasiwo n'ibu ohu n'agha mbula nke afọ iri asaa na Babilon. Mgbe ahụ, ha ga-aghota na ha, dika Daniel, aghaghi igosiputa nzaghachi nye onodu nchusasi ha nke kwekorọ na ogwugwo ahụ nke “ugboro asaa,” nke Levitikos isi nke iri abuo na isii.

Mgbe e gosiputara n'ubochi ikpeazu ahumihe nke idi umeala n'obi nke Daniel nochiri anya ya, nke a choro site n'ogwugwo ahụ e deputara na Levitikos iri abuo na isii, ndi nke Chineke nke ubochi ikpeazu ga-adiwo na-eru uju ruo otu oge a kapiri onu. Oge ahụ na-abia na njedebe mgbe Maikelel onyeisi ndi mmuo ozi na-aridata.

Anyi ga-aga n'ihu n'omumu a n'isiokwu na-esonu.

Unu ga-ala n'iyi n'etiti ndi mba ozo, ala ndi iro unu ga-erikwapukwa unu. Ndi foduru n'ime unu ga-ata ahuhu n'ihì ajo omume ha n'ala ndi iro unu; ha ga-ata ahuhukwa onu na ha n'ihì ajo omume nna nna ha. Ma o buru na ha ekwuputa ajo omume ha na ajo omume nna nna ha, ya na njehie ha nke ha mejoro megide m, nakwa na ha jere ije n'ime imegide m; na na mu onwe m kwa jere ije n'ime imegide ha, wee kpobata ha n'ala ndi iro ha; ma o buru na e wedata obi ha a na-ebighi ugwu, ha anabatakwa ntaramahuhu nke ajo omume ha: mgbe ahụ ka m ga-echeta ogbugba ndu m na Jekob, chetakwa ogbugba ndu m na Aizik, ogbugba ndu m na Ebreham ka m ga-echetakwa; m ga-echetakwa ala ahụ. Ala ahụ ga-ahapukwa ha, o ga-enwekwa obi uto n'izu ike sabbat ya nile, mgbe o togboro n'efu n'enweghi ha; ha onwe ha ga-anabatakwa ntaramahuhu nke ajo omume ha; n'ihì na, ee, n'ihì na ha ledara ikpe m anya, nakwa n'ihì na mkpuru obi ha kporo ukpuru m asi. Ma n'agbanyeghi ihe ndi a nile, mgbe ha no n'ala ndi iro ha, agaghi m achupu ha, agaghi m akpokwa ha asi ruo n'oke ibibi ha kpankpan na imebi ogbugba ndu mu na ha; n'ihì na abụ m Jehova, Chineke ha. Kama n'ihì ha ka m ga-echeta ogbugba ndu nna nna ha, ndi m kpoputara n'ala Ijipt n'ihu ndi mba ozo, ka m wee buru Chineke ha: Abụ m Jehova. Levitikos 26:38–45.